

ಈ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಠ ಮತ್ತು ಮಿಷನ್ನಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸ್ತಾವ ಬಂದಾಗ, ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಠ ಮತ್ತು ಮಿಷನ್ನಿನ ಮಹಾ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾದ ಸ್ವಾಮಿ ಸುಹಿತಾನಂದರು, “ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗಾಗಿ ನಾವು ಸಂರಕ್ಷಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಸಮ್ಮತಿಸಿದರು. ಅವರ ಸೌಹಾರ್ದಯುತ ಸಮ್ಮತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಈ ಕೇಂದ್ರ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ವಿನಮ್ರ ಪ್ರಣಾಮಗಳು.

ಶ್ರೀ ಕಕ್ಕನ್ ಅವರ ಭೇಟಿ - ಒಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ಘಟನೆ

೧೯೬೦ರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡು ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಕಕ್ಕನ್ ಅವರು ಗೃಹಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ‘ಶಂಕರವಿಲಾಸ’ದಲ್ಲಿ ತಂಗಲು ಅರಮನೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಮ್ಮತಿ ಇತ್ತು. ಶ್ರೀ ಕಕ್ಕನ್ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಭೋಜನ ಮುಗಿಸಿ ‘ಶಂಕರ ವಿಲಾಸ’ದ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಲು ಹೋದರು. ಅತಿಥಿಗೃಹದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯೊಬ್ಬ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ, “ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ರಾಮನಾಡಿಗೆ ಭೇಟಿಯಿತ್ತಾಗ ಇದೇ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರು” ಎಂದು ಕಕ್ಕನ್ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದ. ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಗೊಂಡ ಕಕ್ಕನ್ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಧಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು, “ಯಾವ ಕೋಣೆ ಮಹಾನ್ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರಿಂದ ಪವಿತ್ರಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ ಅದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಇರಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?” ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಆ ಕೋಣೆಯಿಂದ ಸರ್ರನೆ ಹೊರನಡೆದು ಅವರ ಕಾರಿನಲ್ಲೇ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದು ಹೋದ ರಂತೆ. ಈ ಘಟನೆಯನ್ನು ಶ್ರೀ ಎಂ.ಎಸ್. ಕರುಣಾನಿಧಿಯವರು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಈ ಲೇಖನವನ್ನು ಶ್ರೀ ಜಿ.ಪಿ.ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್ ಅವರ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಕೊನೆಗೊಳಿಸುತ್ತೇವೆ: “ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಚೆನ್ನೈ ನಗರಕ್ಕೆ ಭೇಟಿಯಿತ್ತಾಗ ತಂಗಿದ್ದ ಐಸ್ ಹೌಸ್ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಒಡೆದುಹಾಕಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿತು. ಆದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಒಡೆದು ಹಾಕದೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಠಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಮಠ ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ,

ಅದನ್ನು ಒಂದು ಸ್ಮಾರಕ ಹಾಗೂ ಪ್ರದರ್ಶನ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ... ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ‘ಶಂಕರವಿಲ್ಲ’, ವಿವೇಕಾನಂದ ಇಲ್ಲವು ಮತ್ತು ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯ ಶಿಲಾಸ್ಮಾರಕ ದಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾದುದು.”

ಆಕರ ಲೇಖನಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಗಳು:

Eastern and Western Disciples: *Life of Swami Vivekananda*, Advaita Ashrama, Kolkata.

Kamaal, S.M.: *Mannar Bhaskara Sethu pathy* (in Tamil), Sharmila Publishing House, Ramanathapuram, 1992.

Karunanidhi, M.S.: *Shankara Vilasam, a historical perspective*, (in Tamil), Vivekananda Bharatham, September 2007.

Shailendra Nath Dhar: *A Comprehensive Biography of Swami Vivekananda*, Vivekananda Kendra Prakashan

Srinivasan, G.P.: *The disappearance of a Vital Historical Monument*, Hindu Voice, March 2007.

Srinivasan, G.P.: *A New Vivekananda Memorial at Ramanathapuram*, Hindu Voice, April 2007.

Swami Abhiramananda: *Personal interview with Swami Ramananda*, Organisational Secretary, Akhila Bharat Sannyasi Sangh, who directly supervised the demolition of Shankara Vilas building and construction of the new temple.

Swami Vivekananda: *Memoirs of European Travels*, Advaita Ashrama, Kolkata. ❀

ರಾಮನಾಡಿನ ರಾಜರನ್ನು ಕುರಿತು ಸ್ವಾಮೀಜಿ

“ನಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ಮತ್ತು ಮಾತೃಭೂಮಿಯ ಪರವಾಗಿ ಏನಾದರೂ ಈ ದೀನ ವೃತ್ತಿಯು ಸ್ವಲ್ಪ ಕೆಲಸವನ್ನು ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿ, ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವ ರತ್ನರಾಶಿಯ ಕಡೆಗೆ ಜನರ ಗಮನವನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸಿ ಸ್ವದೇಶದ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ನಾನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದರೆ, ‘ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರದಲ್ಲಿ ತೊಳುತ್ತು, ಬಾಯಾರಿಕೆಯಿಂದ ನರಳಿ ಸಾಯುತ್ತಾ, ಚರಂಡಿಯ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯುವ ಬದಲು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ಅಮೃತ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಪಾನ ಮಾಡಿ’ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರೆ, ನಮ್ಮ ದೇಶಬಾಂಧವರನ್ನು ಕಾಯೋರ್ಯೋನ್ಮುಖರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ‘ಭಾರತದ ಪ್ರಾಣವೇ ಧರ್ಮ, ಅದು ಹೋದರೆ ರಾಜನೀತಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಕುಬೇರನ ಐಶ್ವರ್ಯ ಇವುಗಳೆಲ್ಲ ಇದ್ದರೂ ಭಾರತ ನಾಶವಾಗುವುದು’ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಬಾಂಧವರಲ್ಲಿ ಮೂಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಅಥವಾ ಹೊರಗೆ ಈ ಭಾವನೆ ಹರಡಿದ್ದರೆ, ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ರಾಮನಾಡಿನ ರಾಜರೇ - ಇಡೀ ದೇಶವು ನಿಮಗೆ ಋಣಿ. ಏಕೆಂದರೆ ವಿದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟವರು ನೀವು. ಅದನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಪದೇಪದೇ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದವರು ನೀವು.”

(‘ರಾಮನಾಡಿನ ಬಿನ್ನವತ್ತಲೆಗೆ ಉತ್ತರ’ದಿಂದ, ಕೃತಿಶ್ರೇಣಿ ಸಂ.೩, ಪು.೩೭)

ಪೊಳಲ ಶ್ರೀ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿ ದೇವಿ

ಸೇವಂತಿ ಡಿ. ರೈ

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪೊಳಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿ ದೇವಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಹಾಗೂ ನವರಾತ್ರಿ, ದುರ್ಗಾಪೂಜೆ, ದಸರಾ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಲಾಗುವ 'ದುರ್ಗಾಸಪ್ತಶತೀ' ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸುರಥ-ಸಮಾಧಿ ಇವರ ಕಥೆಗೆ ಅಲೆಕಿ ಸಂಬಂಧವಿರುವಂತೆ ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳಪುರಾಣ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮಯೋಚಿತ ಲೇಖನವನ್ನು ಬರೆದ ಲೇಖಕಿ, ನಿವೃತ್ತ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಶ್ರಮದ ಭಕ್ತರು.

ಪ್ರಪಂಚದ ಪ್ರಾಚೀನ ನಾಗರಿಕತೆಗಳು ನದೀತೀರಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವು. ಫಲವತ್ತಾದ ಮಣ್ಣು, ಸಾಕಷ್ಟು ನೀರು ದೊರೆತಾಗ ಅಲೆಮಾರಿ ಆದಿಮಾನವನ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ಯೋಗ ವ್ಯವಸಾಯವಾಯಿತು. ಆತ ಅಲ್ಲೇ ನೆಲೆನಿಂತ. ತನ್ನ ಬಿಡುವಿನ ಸಮಯದ ಸದುಪಯೋಗ ಮಾಡಿದ. ವಿಚಾರಶೀಲನಾಗಿ ಚಿಂತಿಸಿದ, ಯೋಚಿಸಿದ. ಇದಕ್ಕೆ ಭಾರತ ವೇನೂ ಹೊರತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ನದೀತೀರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ನಾಗರಿಕತೆ ಬೆಳೆಯಿತು. ಮಾನವನ ವಿಚಾರಶೀಲತೆ ನಿಂತ ನೀರಾಗದೆ ನದಿಯಂತೆ ಹರಿಯಿತು. ಮಹಾನ್ ಗ್ರಂಥಗಳು ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ನಡೆಯಿತು. ಇತಿಹಾಸ ಬೆಳೆಯಿತು.

ನದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಜೀವನದಿಗಳೇ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ನದಿಗೂ ಅದರದೇ ಆದ ದೇವತೆಗಳಿವೆ. ನದೀತಟಗಳಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಬೆಳೆದವು. ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ನದಿ, ಸ್ಥಳಮಹಾತ್ಮೆ ಇದೆ.

ಈಗ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಎಂದು ಕರೆಯುವ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಣ್ಣನದಿಗಳು ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯಲ್ಲಿ (ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟ) ಹುಟ್ಟಿ ಪಶ್ಚಿಮಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಹರಿದು ಪಡುವಣ ಕಡಲನ್ನು ಸೇರುತ್ತವೆ. ಮೂಡಲ ಕಡಲನ್ನು (ಬಂಗಾಳ ಕೊಲ್ಲಿ) ಸೇರುವ ಕೃಷ್ಣಾ ಕಾವೇರಿ ನದಿಗಳು ದೊಡ್ಡದಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಈ ಚಿಕ್ಕ ನದಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿವೆ.

ಪ್ರತಿ ನದೀತಟದಲ್ಲೂ ಹಲವಾರು ಪುಣ್ಯಧಾಮಗಳಿವೆ. ಕರಾವಳಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮುಖ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕುಮಾರಧಾರ ನದೀತೀರದ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ, ನೇತ್ರಾವತಿ ನದಿಯ ಸಮೀಪದ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ, ಸೌಪರ್ಣಿಕಾ ತಟದ ಕೊಲ್ಲೂರು, ಶಾಂಭವೀ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬಪ್ಪನಾಡು, ನಂದಿನೀ ನದಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ - ಶ್ರೀದುರ್ಗಾ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಕಟೀಲು ಮತ್ತು ಫಲ್ಲುಣಿ ನದೀತೀರದ ಪೊಳಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದವುಗಳು. ಶ್ರೀರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿಗೆ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಬಂದು, ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹರಿಯುತ್ತಾ ನೇತ್ರಾವತಿ ಜತೆ ಸೇರಿ ಸಮುದ್ರ ರಾಜನನ್ನು ಸಂಗಮಿಸುವ ಫಲ್ಲುಣಿ ನದಿ (ಗುರುಪುರ ಹೊಳೆ) ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟದ ಕುದುರೆಮುಖ ಪ್ರದೇಶದ ಮೂಲಕ ಹರಿಯುವ ಸಣ್ಣ ನದಿ.

ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮಾತೃಶಕ್ತಿಯ ಆರಾಧನೆ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದೆ. ದುರ್ಗೆ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಮೂಕಾಂಬಿಕೆ, ಚಂಡಿಕಾದೇವಿ, ದುರ್ಗಾ ಪರಮೇಶ್ವರಿ, ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿ, ಮಂಗಳಾದೇವಿ ಎಂದು ಮಂಗಳೂರು, ಪೊಳಲಿ, ಕಟೀಲು, ಕೊಲ್ಲೂರು, ಉದ್ಯಾವರ ಮೊದಲಾದ ದೇವಿಯನ್ನು ಅನೇಕ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಪೂಜಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಅಶೋಕನ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಪೊಳಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಉಲ್ಲೇಖ ಇರುವುದರಿಂದ ಕ್ರಿ.ಪೂ.ದಲ್ಲೇ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿರಬೇಕು. ಅನೇಕ ವಿದೇಶೀ ಪ್ರವಾಸಿಗರೂ ಪೊಳಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದ್ದು, ಈ

ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿಯ ಬೃಹತ್ ಗಾತ್ರದ ಮೃಣ್ಮಯಿ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕಿತನಾದ ಚೇನೀ ಯಾತ್ರಿಕ ಹೂಯನ್ ತ್ಸಾಂಗ್ (ಕ್ರಿ.ಶ. ೭ನೇ ಶತಮಾನ), “ಇಡೀ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಮಹಾಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ನಾನು ಬೇರೆಲ್ಲೂ ನೋಡಿಲ್ಲ” ಎಂದು ಉದ್ಗಾರವೆತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಒಂದು ಐತಿಹ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ ಸುರಥ ಎಂಬ ರಾಜ, ಈ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ, ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ತನ್ನ ಕಿರೀಟವನ್ನು ದೇವಿಯ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆ ನವರತ್ನ ಕಿರೀಟ ದೇವಿಯ ಶಿರವನ್ನು ಇಂದಿಗೂ ಆಲಂಕರಿಸಿದೆ. (ಆದರೆ ಸುರಥ ಮಹಾರಾಜನ ಕಾಲ ತಿಳಿದುಬಂದಿಲ್ಲ.)

ಕೆಳದಿಯ ರಾಣಿ ಚೆನ್ನಮ್ಮಾಜಿ ಇಲ್ಲಿಯ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ, ಒಂದು ಮಹಾರಥವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟಳು (೧೭ನೇ ಶತಮಾನ). ಈಗ ಆ ರಥ ಶಿಥಿಲಗೊಂಡಿದ್ದು, ಹೊಸ ರಥವನ್ನು ಮಾಡಿ ೧೯೯೨ ರಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧೮ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮಂಗಳೂರು ತಲುಪಿದ್ದ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನ್, ಪೊಳಲಿಯ ಚೆಂಡಿನ ಉತ್ಸವದ ಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅದನ್ನು ನೋಡಲು ಇಚ್ಛಿಸಿದ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಪೊಳಲಿಯಲ್ಲಿ ಚೆಂಡಿನ ಉತ್ಸವ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಸೇರಿದ್ದರು. ಆ ಚೆಂಡಿನ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಆನಂದಿತನಾಗಬೇಕೆಂದು ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನನು ಚೆಂಡಿನಾಟದ ಬಯಲಿನಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎತ್ತರವಾದ ಕಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪೊಳಲಿಯ ಚೆಂಡಿನಾಟವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ ನಂತೆ. ಆ ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸುಲ್ತಾನ್ ಕಟ್ಟಿ ಎಂದೇ ಈಗಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ಥಳಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ಬರೆದಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾನು ನಂಬಿದ ದೇವದೇವತೆಗಳನ್ನು ಮೂರ್ತಿರೂಪದಲ್ಲಿ ಆರಾಧಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೊಂದು ಗುಡಿ ಕಟ್ಟಿ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ಆ ಗುಡಿಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಆ ದೇವತೆಯ ಮಹಿಮೆ, ಆ ದೇವಾಲಯದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣಕರ್ತರು ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬರೆದಿಡುತ್ತಿದ್ದರು; ಅಥವಾ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕೊರೆದಿಡುತ್ತಿದ್ದರು ಇಲ್ಲವೆ ಶಿಲಾಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕೊರೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೂ ಅದರದೇ ಆದ ಸ್ಥಳಪುರಾಣ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ, ಸಾವಿರ ಸೀಮೆಯ ದೇವಾಲಯವಾದ, ಪೊಳಲಿ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿ ದೇವಾಲಯದ ಸ್ಥಳಪುರಾಣ ದೊರೆಯದಿರುವುದು ಆಶ್ಚರ್ಯದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ; ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಅರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೪೪೬ರಲ್ಲಿ ಬಹಳ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರವಾಹವೊಂದು ಫಲ್ಲುಗೆ ನದಿಯಲ್ಲುಟಾಗಿ, ನೆರೆಯ ನೀರಿಗೆ, ಗರ್ಭಗುಡಿಯೊಂದನ್ನು ಉಳಿದು ದೇವಸ್ಥಾನದ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಕಟ್ಟಡಗಳೂ, ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದಿರಬೇಕು.

ಶ್ರೀ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿಯ ಮೃಣ್ಮಯ ವಿಗ್ರಹ

ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಪುರಾಣ ದಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪುಳಿನ ಎಂಬ ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಪುಳಿನ ಎಂದರೆ ನೀರಿನಿಂದ ಎದ್ದು ಬಂದ ಪ್ರದೇಶ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಇದೆ. ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಫಲ್ಲುಗೆ ನದಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದು, ಕ್ರಮೇಣ ಈ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ನದಿ ದೂರ ಸರಿದಿರಬೇಕು. ಈ ದೇವಾಲಯ ಇರುವುದು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕಿನ ಕರಿಯಂಗಳ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಕ್ರಿ.ಶ. ೮ನೇ ಶತಮಾನದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ‘ಹೊಳಲ್’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಹೊಳಲ್ ಎಂದರೆ ಪಟ್ಟಣ. ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಈ ಪ್ರದೇಶ ಒಂದು ಪಟ್ಟಣವಾಗಿ ದ್ದಿರಬೇಕು. ೧೪೪೬ರ ಪ್ರವಾಹ ಇಲ್ಲಿದ್ದ ಮನೆ, ಮಠ, ಅರಮನೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಪಟ್ಟಣವನ್ನೇ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಬೇಕು. ಈ ಪ್ರದೇಶ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ಕುರುಹುಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಹೊಳಲ್ ಎಂಬ ಪದ ಕ್ರಮೇಣ ಪೊಳಲಿ ಎಂದಾಗಿದ್ದು, ತುಳುಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ “ಪುರಾಲ್” ಎನಿಸಿದೆ.

ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಪೊಳಲಿಯ ಶ್ರೀರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿ ದೇವಿ, ತನ್ನ ನಂಬಿದವರನ್ನು ಕೈ ಬಿಡದೆ ಮುನ್ನಡೆ ಸುತ್ತಿರುವ ಕರುಣಾಮಯಿ ಎಂದು ಭಕ್ತರ ನಂಬಿಕೆ. ದೇವಾಲಯದ ಗರ್ಭಗುಡಿಯೊಳಗಿರುವ ಶ್ರೀ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿಯ ಭವ್ಯವಾದ ಮೃಣ್ಮಯ ಮೂರ್ತಿ ಅದ್ಭುತವಾಗಿದೆ. ಬೇರೆಲ್ಲೂ ಕಾಣಿಸಿಗದ, ವಿಶೇಷ ಆಕರ್ಷಣೆ, ತೇಜಸ್ಸು ಈ ರಮ್ಯವಾದ ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಜಗತ್ತಿನ ಇತರ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿದ್ದವಂತೆ ಪೊಳಲಿಯ ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಕಲ್ಲು, ಮರ, ಅಥವಾ ಲೋಹದಿಂದ

ಮಾಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಮೃಣ್ಮಯ ಮೂರ್ತಿ. ಅಂದರೆ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪ್ರತಿಮೆ. ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಪರಿಪಾಕ ಪಡೆದ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ವಿಗ್ರಹ ಇದು. ಒಂಬತ್ತು ಅಡಿಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಎತ್ತರ ಇರುವ, ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾದ ಮಣ್ಣಿನ ಪ್ರತಿಮೆ ಭಾರತದ ಯಾವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ.

ಪೂಜೆಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಗೊಂಡ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿ ಮೂರ್ತಿಯ ದರ್ಶನ ಪಡೆದು ಪುನೀತರಾಗಲು ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ದೇಶದ ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಿಂದ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ಆರಸರು, ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಎಲ್ಲರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಆರಸರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರು ಪೊಳಲಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಬಾರಿ ಬಂದಿದ್ದು, ಶ್ರೀರಾಜರಾಜೇಶ್ವರೀ ದೇವಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು. ದೇವಿಯ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ತೊಡಿಸಲು ಆಭರಣ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ದೇವಾಲಯದ ಸೇವಾಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು.

ಈ ದೇವಾಲಯದ ಹಿರಿಯ ಭಕ್ತರಾದ ಏರ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಆಳ್ವರು, “ಸರ್ವಾಲಂಕಾರಭೂಷಿತವಾದ ಈ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಕಂಡಾಗಲೆಲ್ಲ ಹೃದಯ ಭಕ್ತಿಭರಿತವಾಗಿ ಪ್ರಶಾಂತ ಮನಸ್ಸಿತಿ ಪಡೆದು, ರೋಮಾಂಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟ ನೆಟ್ಟ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಹಿಂದೆ ತೆಗೆಯಲಾಗದ ಭಾವತನ್ಮಯತೆ ಹೊಂದುತ್ತೇವೆ. ಸರ್ವಾಲಂಕೃತ ತಾಯಿಯ ತುಂಬು ದರ್ಶನದಿಂದ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ತುಂಬಿ, ಎದೆ ತುಂಬಿ, ಹರ್ಷೋತ್ಕರ್ಷದಿಂದ ತುಂಬು ನಯನ ರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಹೀಗೆ ಹೃದಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಏಕೀಭವಿಸಿ ಏಕಾಗ್ರಗೊಳಿಸುವ, ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವೇ ಮರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಇಂತಹ ಅಪೂರ್ವ ಮೃಣ್ಮಯ ಮೂರ್ತಿ ಸಮಗ್ರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ” ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಶತಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಜನರ ಮೊರೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವನ್ನೀಯುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿ ದೇವಿಯ ಮೃಣ್ಮಯ ಮೂರ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ನಾವು ಇನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಾಣಲಾರೆವು. ಈ ದೇಗುಲದ ಗರ್ಭಗುಡಿಯೊಳಗಿರುವ ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ‘ಲೇಪಾಷ್ಟಗಂಧ ಕ್ರಿಯೆ’ಯು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಕಲಶೋತ್ಸವ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮೂರ್ತಿಗಳಿಗೆ ಬಣ್ಣಹಾಕುವ ಲೇಪಾಷ್ಟಗಂಧ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ತಂತ್ರಿಗಳೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಲೇಪಾಷ್ಟಗಂಧದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಶತಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಗರ್ಭಗೃಹದೊಳಗೆ ಒಂದಡೆ ಇಡಲಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ಮರಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ರಸವನ್ನು ತೆಗೆದು ಮೂರ್ತಿಯ ತಯಾರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಬಳಸಿ, ಆ ಮಣ್ಣಿಗೆ ಕಲ್ಲಿನ ಬಲ ಬರುವಂತೆ ಅಂಟಾಗಿ ಹದಗೊಳಿಸಿ ಬೃಹತ್ ಮೂರ್ತಿ ತಯಾರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆ ಪಾಕಗೊಂಡ ಮಣ್ಣನ್ನು ಇಷ್ಟು ಶತಮಾನಗಳ ಬಳಿಕವೂ ಲೇಪಾಷ್ಟಗಂಧದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ತಲೆತಲಾಂತರದಿಂದ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪಾಕಗೊಂಡ ಮಣ್ಣನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇನ್ನು ಮುಂದೆ

ಕೂಡ ಇದೇ ವಿಶೇಷ ಮಣ್ಣನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವಂತೆ ತೆಗೆದಿಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಿಶೇಷ ಶಕ್ತಿಯುತವಾದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹೇಗೆ ತಯಾರಿಸುವುದೆಂದು ಇಂದಿನವರೆಗೂ ತಿಳಿದು ಬಂದಿಲ್ಲ!

ಈ ದೇವಾಲಯದ ಇನ್ನೊಂದು ವಿಶೇಷತೆ ಎಂದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಬಲಿ. (ದೇವರ ಉತ್ಸವಮೂರ್ತಿಯೊಂದಿಗೆ ವಾದ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ಮೆರವಣಿಗೆ ಸಮೇತ ದೇವಾಲಯದ ಸುತ್ತ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಬರುವುದನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ‘ಬಲಿ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.) ಎಲ್ಲ ಉತ್ಸವಗಳು, ಬಲಿ, ರಥಾರೋಹಣ ಎಲ್ಲವೂ ತಾಯಿ ರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ನಿತ್ಯದ ಬಲಿಯಾಗಲಿ, ಉತ್ಸವ ಬಲಿಯಾಗಲಿ, ರಥಾರೋಹಣ, ಸಂಭ್ರಮದ ಮೆರವಣಿಗೆ ಎಲ್ಲವೂ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯನಿಗೆ. (ಈ ವಿಗ್ರಹ ಕಂಚಿನದು.) ತಾಯಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮಗನಿಗೆ ನಡೆಯುವ ಈ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ನಾವು ಇನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಾಣಲಾರೆವು. ಪ್ರಧಾನ ದೇವತೆಯನ್ನುಳಿದು, ಪರಿವಾರ ದೇವತೆಗೆ ಬಲಿ ಉತ್ಸವ ನಡೆಯುವುದು ಪೊಳಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯವಾದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ.

ಇಲ್ಲಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶೇಷತೆ ಎಂದರೆ ಪ್ರಧಾನ ದೇವತೆ ಶ್ರೀರಾಜರಾಜೇಶ್ವರಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಈ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಭೂಮಿ ಇರುವುದು ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ. ಅಲ್ಲದೆ ತಸ್ತೀಕು ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ, ಸರಕಾರದಿಂದ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ಬರುವ ಪರಿಮಿತ ಹಣ ಕೂಡಾ ಶ್ರೀ ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿಯ ಹೆಸರಿಗೇ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಮುಖ್ಯ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಹೊರ ಅಂಗಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿಯ ಒಂದು ಗುಡಿ ಇದೆ. ಈ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಶಿಲೆಯಿಂದ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಗರ್ಭಗುಡಿಯೊಳಗಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ವಿಗ್ರಹಗಳೂ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಮುಖ್ಯ ದೇವಾಲಯದ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ ವಿಗ್ರಹಗಳು ಮರದಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಯ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿ ಕಂಚಿನಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ತುಳುನಾಡಿನ ಹೆಚ್ಚಿನ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಒಂದು ದೈವ ಇರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಿಗೂ ದೇವಾಲಯದ ಆವರಣದೊಳಗೆ ಗುಡಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಪೊಳಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪ್ರಧಾನ ದೈವ ಕೂಡ ಮೃಣ್ಮಯ. ಈ ದೈವಕ್ಕೆ ಆರಾಟದ ಮರುದಿನ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಗೋಪುರದ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನೇಮ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಪೊಳಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಗದೊಂದು ವಿಶೇಷತೆ ಎಂದರೆ ಮೀನ ಸಂಕ್ರಮಣದಿಂದ ಒಂದು ತಿಂಗಳು ನಡೆಯುವ ಪೊಳಲಿ ಉತ್ಸವ. ಮೀನ ಸಂಕ್ರಮಣದಂದು (ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ‘ಸುಗ್ಗಿ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ’) ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕೊಡಿ (ಧ್ವಜಾರೋಹಣ - ಧ್ವಜ ಸ್ತಂಭಕ್ಕೆ ಗರುಡನನ್ನು ಏರಿಸುವುದು) ಏರಿಸುವರು. ಅನಂತರ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಉತ್ಸವ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವ ಮೂರ್ತಿಯ ಪ್ರಭಾವಳಿಯ ಸುತ್ತ ಕೇಪುಳೆ (ಇಕ್ಲೋರಾ) ಹೂವಿನ ದಂಡೆಯಾಕಾರದ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಐದನೇ ದಿನ